

Generál MUDr. J. Pečírka:

Alpismus.

Aforismy.

*Svému učiteli nejen v lékařství, nýbrž i v al-
pismu a přátelství, panu Prof. Dru. L. Cho-
dounskému, senioru našeho alpismu, jehož jsem
v loni potkal v Tyrolích, jak ve svých osmde-
sáti letech podnikal výstup na Cevedale, věnuje
tyto řádky na důkaz úcty opravdové a neome-
zené*

MUDr. Jaromír Pečírka.

V Praze, v říjnu 1924.

Quido Rey, jeden z nejslavnějších současných alpistů se setkal v Giomein, odkud se rýsuje Matterhorn v celé své gigantické hrůze a kráse, s turistou, jenž v zavazadlech a kapsách plných novin nosil s sebou také onu srdečnou antipatii vůči alpistům, která jest běžnou v tak mnohých starých městech. Vykládal, jemu že se líbí hory až k tomu místu, jehož lze dosíci povozem, nebo mezkem. Vše ostatní, že je marnost a šílenství. Byl to muž vzdělaný a rozvážný, který po dvacet roků trávil léto v horách, ale on že obdivuje kraje alpské s největším klidem, lépe než my, kteří předpojati s chvatem probíháme údolí, sotva dojdeme hostince, ihned se dáváme na výstup, někdy dokonce za úplné noci, kdy vše je ve tmách. A mezi tím co se drápeme vzhůru, musíme dáti pozor na půdu pod nohama, místo abychom se dívali na krásy rozhledu. Unaveni octneme se na vrcholu a již abychom myslili na návrat, den se sklání, s chvatem se spouštíme po lanech přes srázy a udýchání, s třesoucími údy nemáme stání, až dojdeme pevného přístřešku.

Jest ovšem třeba energie obdivuhodné dostoupiti vrcholu Matterhornu, ale jak že můžeme k smrti unaveni, nevyspalí, pochopiti velebnost tohoto místa, jak můžeme rozuměti tajuplné písní, kterou se ozývá příroda v těchto výšinách? On že zná kouzlo hor. a rozumí jim lépe, aniž by mu bylo třeba sraziti při tom vaz.

„Bylo mi ho líto“, praví Rey, „připadal mi jako někdo, kdo chodí jen po břehu a tvrdí, že zná oceán, anebo někdo, kdo se zamiluje jen proto, aby zpíval pod okny serenády“. —

Muž ten nevěděl, co je alpismus. Hle, víme my, co jest to? Alpismus je láska k horám od jich modrých, zelených jezer, po hrčících jich potocích, po hřmících vodopádech až nahoru ku bělostným sněhům, věčným ledům a hrdým čelům, jež po tisíce věků zvedají nade vším, co drobolinký člověk jmenuje svět a život.. Víme co je to láska? Můžeme to pověděti? Tisíce let se píše tisíce knih o lásce a dovede si z nich to srdce ubohé, jež lásky nepoznalo, představití co je to láska? A takovým tajemným citem jest též alpismus.

* * *

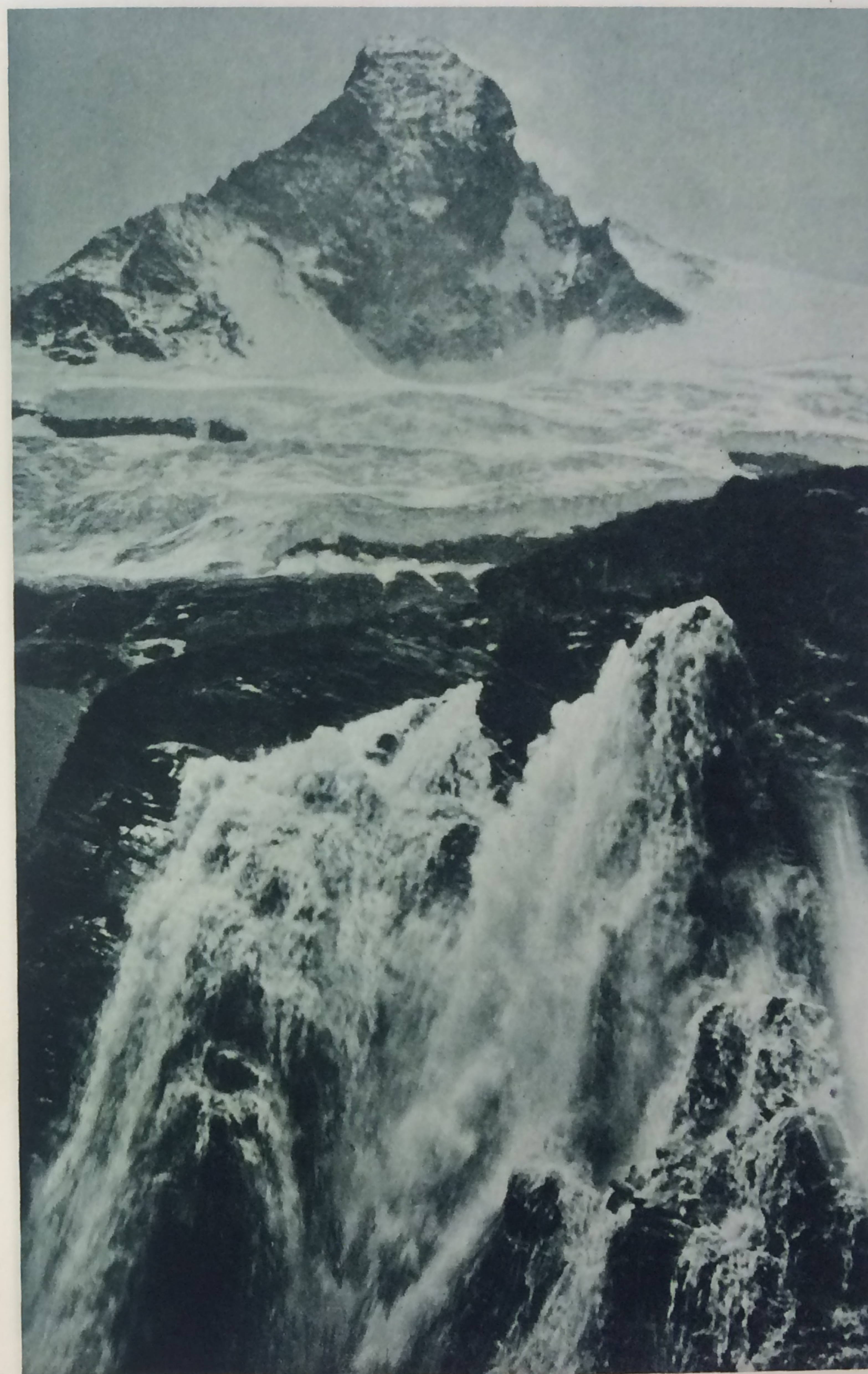
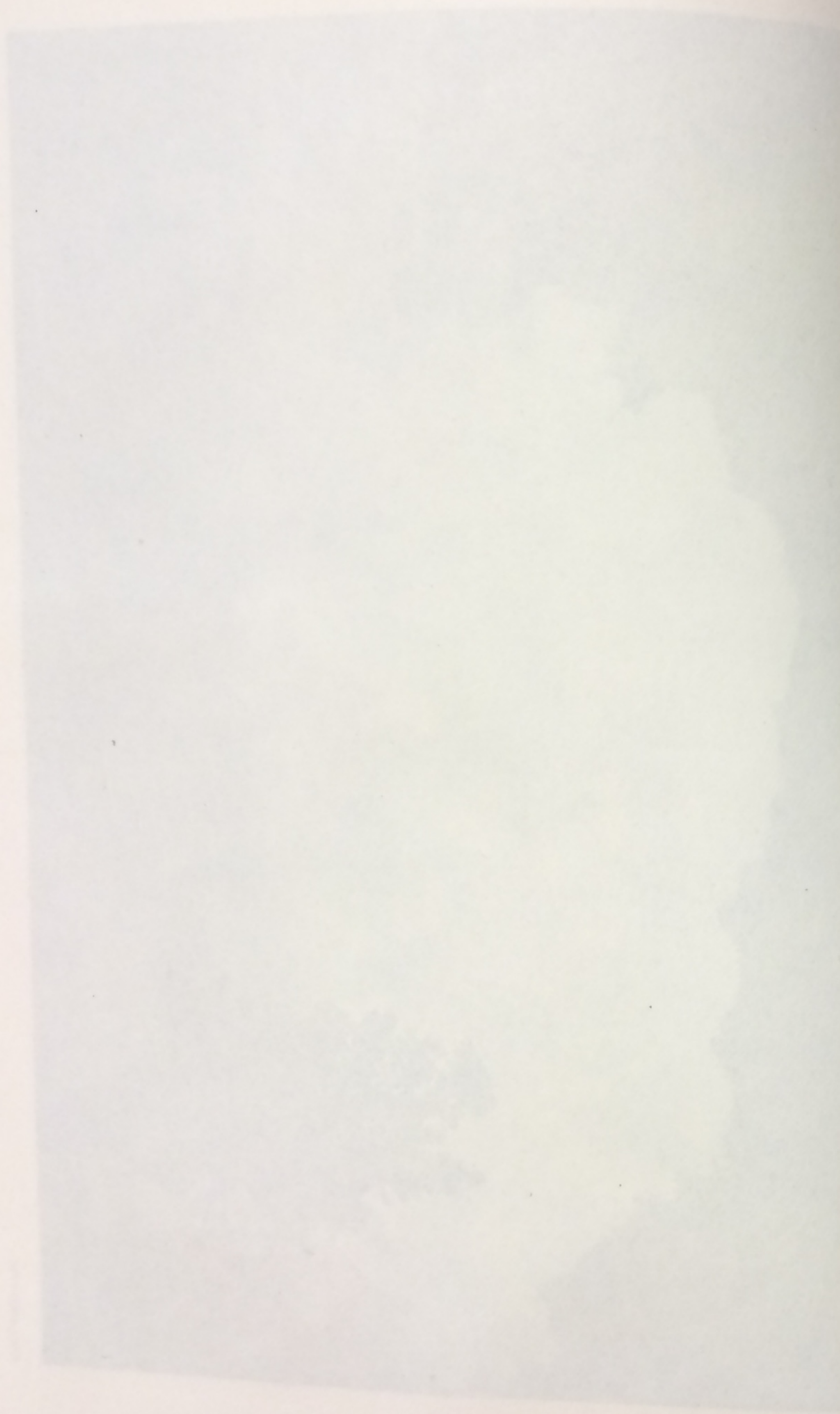
Ode dávných věků budily hory u lidí jakýsi děs; byl to pocit neodůvodněný, dětinský. Lid nechával v nich bydletí příšery, divou zvěř, zahaloval je fantastickým nebezpečím, ačkoli skutečných zkáz, jimiž hrozí, neznal. Vládly tam bytosti nadpřirozené a někdy si pohrávaly se zbloudilým, jindy ho ničily. Ještě v 18. století Pococke a Windham si namlouvali, že je u Chamonix údolí, obývané zlými, vražednými divochy, kdo tam jde, ten se nevrátí a domněnka tato byla jistě ozvěnou oné děsivosti, kterou působí hory na chodce z roviny, když poprvé do nich přišel. Artur Young (1787) prohlásil polohu Luchonu, nyní světových lázní v Pyrenejích za úchvatnou, ale hrůznou. A úval Grindelvaldský, který se nám tak líbí svým úsměvným vzhledem a některým se zdá, pro tolik hotelů, cest a drah dokonce „ulizá-
ným“ „líčí Grüner (Die Eisgebirge der Schweizerlande) r. 1760 ponurým způsobem: „Kraj nejzasmušilejší a nejhroznější naší pevniny;.... nesnesi-

HOLLAROTYPIE

DR. PROCHÁZKA, HRADEC KRÁL.

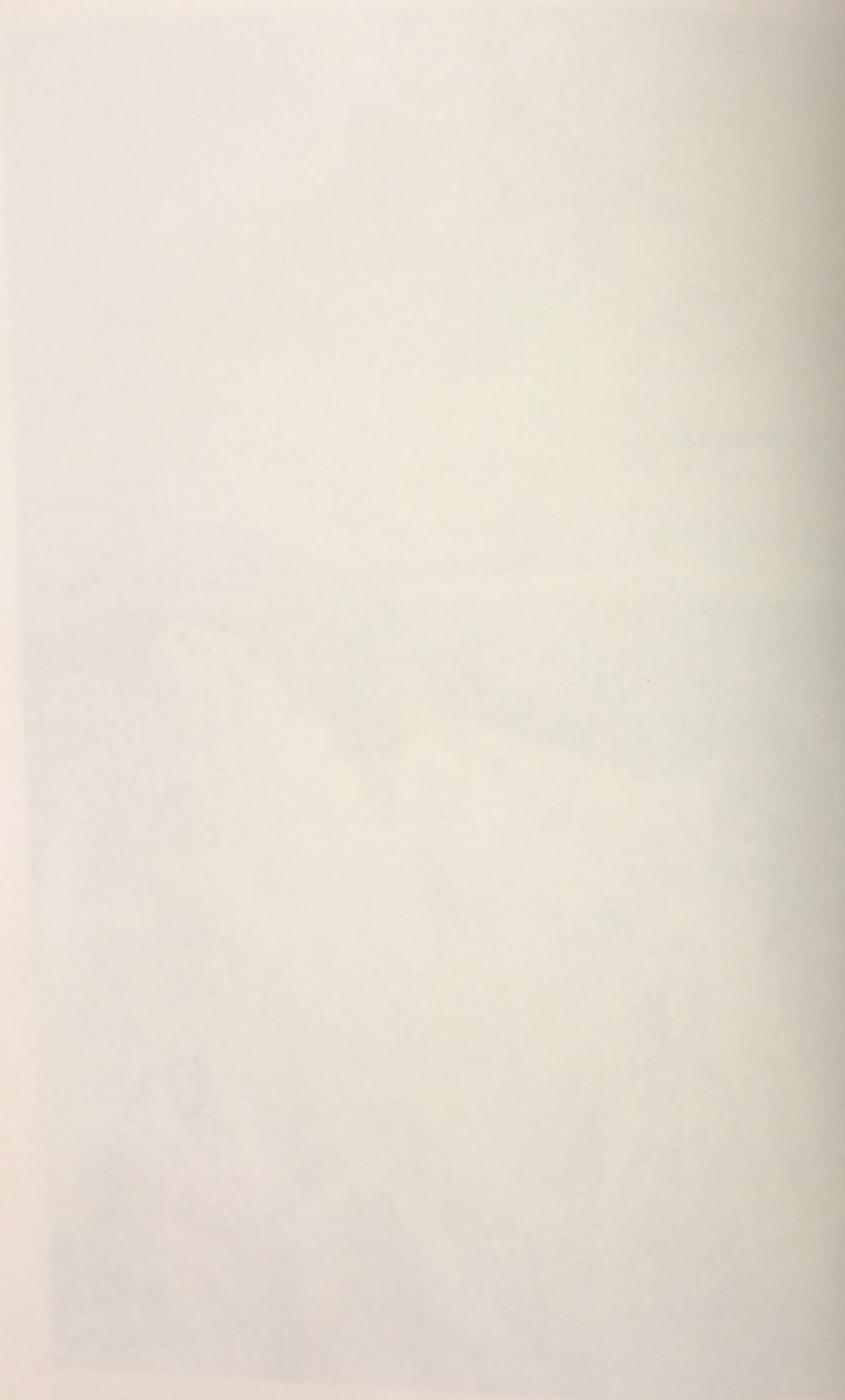
MATTERHORN

HOLLAROTYPIE

DR. PROCHÁZKA, HRADEC KRÁL.

MATTERHORN A Z'MUTTSKÝ LEDOVEC

HOLLAROTYPÍE

NA LIŠČÍ HOŘE

DR. PROCHÁZKA, HRADEC KRÁL.

telné chladno tam stále panuje a dno údolí je kryto děsivou a hustou temnotou.“ Běs až dětinský, jsem řekl, že působily hory a ten se přenášel na všechny složky kraje, ať to byly nesmírné srázy, strnulé ledovce a hřmotící bystřiny a vodopády. Zkoumání hor velice to zmírnilo, leč byť i děsivosti ubralo, přece nebezpečí neodstranilo; jen to, co nás v horách zaráží, bylo objasněno a naučili jsme se to ceniti a tomu čeliti. Strach neodůvodněný, který mámí, byl nahrazen obavou, kterou může řídit rozum a rozvaha. Tak naučily nás hory vítězství nad silami zdánlivě nezdolnými, nabádají nás dnes ku podnikavosti, odvaze, ne však slepé, nýbrž uvážené a vypočítavé a ku risiku při velkolepé hře velkého alpismu.

* * *

Výstup na vrcholy činí z mladíka muže. Jest to užitečné vzpružení pro měšťáky, jichž vůle ochabuje a energie klesá. Angličané dobře tomu porozuměli a neznajíce vysokých hor doma, každého roku osaměle, nebo v malých sdruženích jdou do hor cizích a běrou lekce v otužování těla i ducha, kterých jim nemůže domov poskytnouti.

Hory učí rozvaze, energii a zároveň klidu. Čtenáři si vzpomenou na tu chvíli, když stáli u žlabu, kterým jako střely hvízdaly a svištěly kameny, až se dočkali jediného okamžiku, klidu, kdy mohli přeskočiti, protože jiné cesty nebylo. A pane P., když jste visel v ledovcové štěrbině na laně a Vaší společníci viděli, že se lano přetrhlo až na tenký provázek, na kterém visel Váš život, s jakým nesmírným klidem a minimálními pohyby toho docílili, že Vás vytáhli, aniž by se tato tenounká nitka Vašeho života přetrhla. Dějiny alpinismu vykazují skutky ohromné energie a ohromné rozvahy. Alpista Capdepont nesl smrtelně poraněnou sestru a když se znova sřítíl a zlámal obě nohy, vlekl se dvacet hodin přes skály a ledy až našel pomoc. Dr. Lammer byl ve stěně tiefenmattské smeten lavinou s Matterhornu 200 metrů dolů, kde zůstal jeho druh Lorria ležeti s přeraženou nohou a hlubokou ranou v čele a on sám měl nohu vykloubenu. To se stalo v jednu hodinu odpůldne. Přikryl druha vším co měl i vestou a svetrem a protože se tento probudil v děsivém deliriu, připevnil jej zbytky přetrženého lana na balvany a sám se plazil až ku dveřím Staffelalpy, kde o půlnoci se dovolal pomoci. A to jsou jen dvě ukázky heroické energie, vedené ve velkém neštěstí a nebezpečí nejkliďnější rozvahou. A to také hlásají hory — družnost, pomoc vzájemnou, solidaritu vůči nepřátelským silám přírody. Zvou k sobě všechny, v nich se sbratřují všechny národy a všechny stavy, vyrovnání mezi sebou láskou ku přírodě a ku činu. Na vrcholcích jejich všechny hádky se vám jeví malicherné, tam se učíme jeden druhého poznávat a oceňovat. Když jste se loni někde vysoko s někým setkali a letos ho zase naleznete někde na vysokém srázu, pozdravíte se radostně, jako byste se již desetiletí znali a celý ten čas neviděli. Mnohý, jenž dole nosí ostentativně frygickou čapku, je nahoře nejpříjemnější a nejochotnější druh v lodenovém šatě, nebo lezecké kajdě.

* * *

Vzpomínáte si, když jste tehdy měli těžký výstup před sebou, jak jste již ve dvě hod. ráno vyšli z chaty? Ve hmě noční jako bledé stíny tratila se ledová pole do temna, beze slova tiše šli jste za vůdcovou svítilnou. V noci byl mrazík. Sníh ztuhl, že se do něho vtlačovaly jen cvočky vaší obuvi. Šlo se nádherně, jako po silnici a noční ticho nerušilo nic, než chrupání sněhu pod těžkým krokem. Symfonii nesčetných pramének a potůčků na ledě i pod ledem spoutal mrazík. Jen tu a tam zazvonil cepín o řetízek. Šli jste hodinu beze slova. Za nočního mrazu jste měli vystoupiti po ledovém svahu, po němž včera, za horka dne, se metly a hřměly laviny. Pak jste měli projíti stěnou, se které se, jak se oteplí, řítí kamení až do večera. Šli jste dále, až pojednou se zastavilo světélko vůdce a cepín zazněl tříštivým zvukem, jak se zasekl do ledu. Již jste v lavinovém svahu; v prvním, sotva znatelném zábřesku přicházejícího dne rozeznáváte hrubé obrysy na obzoru. Dvacet, třicet, snad padesát stupňů vysekl

vůdce. Pak to bylo plošší a za chvíli jste stoupli na kámen, na skálu a jste ve stěně. Malý jen pohov, aby se sluch zbystřil, zda-li se v otlučeném, ometeném srázu nic nehýbe. Ne, hora ještě spala, ale byl již den. Rychle prolezli jste srázem, na druhém jeho kraji vás již stihly první oslňující paprsky slunce a stanuli jste v sedle, odkud byla dobrá, volná cesta na vrchol. Řádný pohov, snídaně. Slunce již hřeje a tu pojednou se ozvaly ve stěně skoky kaménku. Zase ticho, zase kámen po chvíli, hora se probouzela a jakoby se rozpínala, svalovala se sebe kamení. Hvizd jeho vzduchem, rachot jeho ve stěně začal býti souvislý. Zapálili jste si dýmky. Pak se začaly ulamovati velké kameny, balvany trhaly sebou ve skocích sráz, roztloukaly se jeden o druhého a do jasného rána se rozvířil žlutý skalní prach. Dlouho jste se dívali na tento nejprimitivnější obraz života mrtvé hmoty a když jste po bělostném sněhu a tvrdém ledu druhé strany dostoupili vrcholu, hřmělo pod vámi kamenování, do něhož jako fortissimo se chvílemi ozval rachot lavin tam, kde jste v noci sekali schody do ledu. A proč jste šli v noci touto, za dne smrtící cestou? Proč ne hned na druhou stranu, kde je cesta bez kamenování a bez lavin? Protože to trvá dva dny, než se hora sleze. Byli byste museli přes Trafoi, štilfskou silnici přes sedlo, Bormiem a Stou Caterinou do Val Zebrù, abyste měli cestu pohodlnou, bez nebezpečí.

Tak se člověk naučil poznávat slabé stránky nesmírných velehor, tak vítězí rozum lidský nad hroznou a ničivou silou mrtvé hmoty.

Hory jsou ohromné a přece dobromyslné. Přijmou každého, kdo k nim přichází, ať je to učenec, jenž jde za studiem, ať je to malíř nebo básník, který tam hledá vnuknutí a inspiraci, ať jsou to siláci, kteří žádají od nich mocné únavy, ať jsou to ti, kteří znaveni vlahou tíhou a nudou velkoměsta přicházejí k tomuto bez míry jasnému zdroji zdraví tělesného i duševního. A čím to je?

V horách se činnost organismu zvyšuje, krev se pobízí ku rychlejšímu běhu, tělesné zaměstnání ve svěžím vzduchu oživuje zdraví těla, jež se stává pružnější a zdraví duše, jež se bystří. Vliv tento vykonává výška a intenzivní práce svalstva. Nemusíme nadsazovati jako Mathilda Serao, která nechává vyprávěti starého lékaře Engandin, že je úval tajemství života. Žádný kraj na světě nemá všehožného léku pro dlouhověkost. Průměrný horal není pevnější než rolník roviny a nežije déle; ba naopak v horách vídáte méně staříků, než, dole, když se hřejí na prvním jarním slunci. Vidíte i v horách, kde lidé žijí čistotně a správně, dosti dětí bledých a hubených a dosti postav souchotinářských tam, kde staví se sanatoria pro tuberkulosu. Člověk v horách usedlý nemá se lépe, než jinde. Je to změna okolí, která pobízí organismus jako bič spřežení, jako by. Jak paradoxní hory své dobrodiní věnovaly těm, kdo jich neobývají.

Alpismus svlažuje životem vyprahlá těla i duše a jsou podivné jeho účinky fyziologické. Když zde doma, silněji klesne tlak barometrický, máte pocit ne-vůle, jste jako ochablí, příroda ztichne, ptáci létají nízko, cítíte tíhu těla a jste jako malátní. Šli jste někdy za jasného rána přes seisenskou alpu? Nebylo vám do zpěvu? A je tam o 70—80 milimetrů tlaku méně než u nás, je tam tak nízký tlak, jako u nás zde dole vůbec nikdy nebývá a který stojí ještě hlouběji, než na starých tlakoměrech bylo označeno: orkány a zemětřesení.

Jsou to účinky zvrtné, cítíte se volni, tělo jako lehké a mysl klidná a ještě spíše ku radosti a veselí povznesená. A Vám je nahoře tak volno, že byste nejraději letěli s tím skalním ptákem kolem Vás. Jsou to biologické záhady dosud; Paul Berl myslil, že přibývá rudých krevních tělísek, Mosso, který činil svá pozorování v Cappana Margerita na Monte Rosa, 4600 m vysoko, se domnívá, že krevních tělísek nepřibývá, ale že jsou přitahována pod kůží a okysličována se děje přímo povrchem — idea, která se zdá býti blízka pravdě.

V každém případě účinky alpismu na soustavu nervů a mozku jsou nepochopitelné a byly již dávno známy. Rousseau, tento vyvolený interpret

peripatetiků, uznal, že chůze v horách oduševňuje a oživuje ideje. Michelet prohlásil, že „nikde není duch tak volný, jako tam“, Stendhal poznal nahoře „plné vědomí vůle“. A každý může pozorovati při výstupu, úměrném jeho silám, že mysl se jasní, dojmy jsou živé, smysly se tříbí a rovnováha duševní a sebeopanování se dostavuje.

* * *

Nesmíme prchat ani před námahou, ani před nebezpečím, které člověk, bytost rozumná, má uvážiti a zmírniti. Tak nalezl hřebová železka, cepín a lano. Zbytečného nebezpečí se máme stříci, jinak dobře uvážiti své výhody,

Jedna z prvních lekcí je prozíravost, vždyť to platí pro život vůbec. I pro malou partii v horách se musí vše s úvahou připravit, oděv, strava, a uložiti do vaku jen, co skutečně bude třeba. Chůze má své fyziologické požadavky dle zdraví a sil chodce. Alpismus pak vyžaduje přesných zkušeností. Casella ve svém díle *Alpinismo* vykládá, že alpismus učí, že nesmí se vodorovně a nerozvážně překročovati svah měkkého sněhu bez trestu, aniž by se neutrhlá lavina, že napřed třeba zkoušeti pevnost kamene, než naň vložíme svou tíži, že se nepostupuje sutkovými žleby a jak se vyhnouti řídicím se kamenům. Učí jak se užívá lana a cepínu — úloha těžká! — jak se zkoumá nový sníh, když kryje zrádně pukliny ledu, kterým směrem se přechází ledovec a jak se najde v něm cesta, když je rozlámán ve kry. Učí tisícovým jiným věcem a teprve kdo se cítí dosti schopným zacházeti dobře s lanem, může se domnívati, že je alpistou. Však jaké požitky jsou mu za to poskytnuty? On dovede si raziti cestu po hřebenech rozeklaných, nebo ve stěnách srázných, rozeznati zdali výstupek, jehož se chápe, udrží jeho život, dovede vylézt ve strmé šterbině skalní, která rozeklala hladkou stěnu. Jeho rozum a vůle dovedou potlačiti nebezpečí, jehož povahu přesně zná.

Rozum lidský tu začne pracovati, aby předvídal a byl připraven na nepředvídané. V těžkých místech mozek přichází do stálého napjetí jako svaly. A když nesnáze je překonána, je to radostný pocit uvolnění a triumfu. Hory vytříbí pocit zodpovědnosti a důvěry v sebe sama, dvě vlastnosti, které tvoří mistry a vůdce. Ony učí potlačovati strach, uvažovati přesně jakost nebezpečí a zaháněti vidinu nebezpečí, které není.

* * *

Chodí jich tolik do hor; ale málo jich hory procítí. Nechtějí se vystaviti k tomu nutně námaze. Jak paradoxní, choditi, lézt po skalách, máčet se ve sněhu a klouzat po ledu, když pohodlí moderního života umožňuje nám obdivovati hory, aniž bychom se hnuli! Ti dobří lidé tvrdí, i když expresní vlak, nebo auto jsou příliš rychlé, jsou tu lanovky a zubatky, které vás vynesou až na terasu dobrého hotelu. Ale zkušenost hlásá jinak. Prostý pohled brzo unaví, to, na co hledíte, zůstává vám cizí. Vydržel jste někdo dívat se celou hodinu v drážďanské galerii na Sixtinskou Madonu, nebo v Benátkách v kostele Madonna ai Frari na Pizianovo Nanebevstoupení Panny Marie. A dívali jste se někdy na malíře, jak mistr s palety tvoří vábné linie a krásné barvy? Nevím, ale já bych to vydržel půl dne jako chvíli. Vzpomeňte, když vjede vlak do krásného údolí. Prvých pět minut je vše u okének, pak se zase vše usadí, mnozí se zaberou do četby těch nicotek, jež si koupili na nádraží, mezitím, co vlak je unáší nádherou a krásou přírody.

Je to práce, ba do jisté míry námaha, která to působí. Turista, který se veze, brzo se unaví. Jeli jste parníkem do Štěchovic? A nebyli jste rádi, když jste tam mohli vystoupiti? Můžete se přiznati, není to hanba. Plul jsem parníkem po brazilských řekách v pralesích. Dopůldne mne to zajímalo. Odpůldne byli jsme otupělí a jen když nás kapitán upozornil na nějakou velkou zvláštnost, přišli jsme k sobě. Ale chodec v horách nikdy se nestane blaseovaným, ba nikdy nemá dosti.

Starý Aristoteles neměl tak nepravdu, že radost je odměna za námahu. A ještě více: chodec se vtěluje horám, krajinu nejen vidí, nýbrž ji prožívá, procítuje a účastní se jejího života. Nikde snad se tak navzájem nepronikají, duch lidský a to, co je kol něho, jako v této drsné přírodě, kde bylinka tak těžko vzklíčí a žije a kde zvířena je vystavena i s člověkem tolika strastem a nebezpečím. Kdo jde pěšky, kdo se podrobuje námaze, nazírá na tisíce věcí, které z lanovky se nevidí, pocítuje dojmy netušené a objevuje světy nové. Byť i lanovky vedly doprostřed ledovců i když koleje ascensoru provrtaly vrchol Panny, nebo Mont Blanku, nikdy neposkytnou lidem všedním, pohodlným nejmenšího pojmu o alpismu. Taková lanovka je ohromné kino a co je kino proti skutečné scéně a tato zase proti životu?

Můžeme jen politovati ty lidi otlé, apoplektické a podagrity minulého století, století pana Prudhomme a velkých břich, jak praví Daurat, kterýžto druh, na štěstí pro pokolení lidské, stále mizí. Tito byli pochopeni Renanem, jehož genius označil chůzi jako zbytek barbarství. Inu, když moudrý něco vyvede, stojí to za to. Či snad tento tlustý abbé laik se posmíval lidem těm a i sobě samému?

Jak mnohem lépe nazírá Michelet, který vebí hory jako zdravotní složku reakce proti vrozené lenivosti, která zvyšuje materiální pohodlí naší doby. Je to škola otužování, která učí měšťáka, zženštilého rozkošnictvím, aby vzdoroval námaze, krotil žízeň, aby poznal hlad a ulehl na tuhou půdu pod stanem. Škola energie, fyzické a morální, rodička vlastností a ctností, které závistiví teoretikové chtěli ponechat pouze jako aureolu kolem krvavého čela vojny.

Škola vytrvalosti a též trpělivosti! Zkušenost v horách se získává jen dlouhým a namáhavým učením, kde třeba velké pozornosti vůči učiteli a pomalu získáváti jeho zkušenost. Jen houževnatostí se zmocňujeme hor a vítězství nad nimi. A není to jako v životě vůbec? A tyto zásady je třeba všípiti zejména mládeži dnešní, která jednak chce jen zábavu, jinak ve chvatu chce přeskakovati všechny překážky.

Radost ze zápasu s přírodou, která počíná s prvními věky lidstva, je stejná jak na vrcholu hory, tak uprostřed oceánu. Je to radost ušlechtilá, když člověk, bez marnivé vysokomyslnosti, ale vědom si svých schopností, se udrží nad živly a je přemáhá.

Alpismus je ze všech sportů ten nejrealističtější a zároveň nejvíce oduševnělý. Akademik Henry Bordeaux jej líčí v Paysages romensques takto:

„Je to stálé volání skutečnosti. Žádného zadumání, dokud noha nestojí pevně! A když stojíme pevně, musí si oko zvyknouti na pohled dolů do propasti a potlačiti závrať. A tak, když život ten zevrubně poznáme, můžeme jej pozorovati tváří v tvář a uvažovati, ze kterých dojmů a pocitů jest složen.“

Hory nás učí, jaký jest vztah mezi bohatstvím a pravou radostí, jak i nemajetný může míti krásné chvíle života i těm nejbohatším nedostupné. Hory jsou tvůrcem ideálů a zároveň rádcem moudrosti. Horál ví, že jinde je život snazší, ale zůstává doma; a i když odejde, zase se vrací. Tito rozumcové, které rodí hory, měli dost času, aby poznali marnost bohatství a světa a ovládají své instinkty, své žádosti a tužby a jsou spokojeni se svým osudem.

* * *

Hory mají své vášnivé milence a je jich více, čím více jsou strohé, klamně a zrádné — siréna, jež je vábí do svých řas a ničí. A když některý zahyne, ti druzí uvažují, že to byla krásná smrt. Není ovšem třeba býti zachvácen takovou vášní šířavou, ale i z těch, kteří přijdou do hor, málokdo ujde uchvacujícím dojmu jich vrcholů. Domorodec tomu podléhá od svého narození a pocítuje to teprve, když odejde. Odedávna se vrací vystěhovalec do hor mnohem raději a mnohem častěji, než obyvatel roviny. A ještě dále, stesk po zasněžených a zledovatělých vrcholcích je daleko mocnější než jiný, není v tom

něco tajemného? V celém folkloru, rčeních a písních zaznívá tento cit, od švýcarské písničky „O ptáku, jež zmirá daleko od bílé alpy a zelené jedle“ až k nemocnému, jemuž vrátí hory zdraví a život.

A zejména uchvacuje pohled na tyto mohutné vrcholy duše mladé. Seděl jsem loni na proslavené vyhlídce „Weisser Knoll“ na šilfské silnici a sledoval turisty, vystupující na Trafojskou Ledovou Stěnu. Dva mladí „silniční“ turisté šli kolem, zastavili se a když jsem jim ukázal turisty a vysvětloval, kudy asi šli na štít, na němž deset roků nikdo nebyl, viděl jsem, že mne neposlouchají a oči jejich byly strnule téměř obráceny, jako v hypnose, na imposantní sněžnou kupoli Ortleru.

Nemají ale hory, i když jsou stejně vysoké, stejnou přitažlivost; činí to jejich obrys, ale také jejich dějiny, legendy a dramata člověka, jichž byly jevištěm. Etna 3300 metrů vysoká, ohromná, přímo z moře se zvedající, nevábí k sobě jako Vesuv, asi 1220 metrů, v jehož činnost spadá zkáza Pompejí. Ve třpytivém trojhvězdi bernské vysočiny Panna vábí více, než Mnich a Eiger, stejně bílí a stejně téměř vysocí. Je to snad to jméno, které dráždí člověka, aby ji pokoušel?

A nade vším, i nad Mont-Blankem, zvedá se nad myslí lidskou Matterhorn. Jako zobák strašidelného orla, obrácený k nebi, trhá závoje mraků po jeho bocích se plížící. Vždy vyzývavý vypadá hrozivě, když v blížící se bouři zesíná, jindy lákavě, když je ozlacen mědí a růžovostí vlahého letního soumraku, nebo se ráno po dešti zvedá jako bílé zjevení, které nakreslil bělouňský nový sníh do modra jasného rána. A když trčí již ve stínu a temnotě proti ruměnému západu, jeho čelo zdá se míti krvavou aureolu dávné tragedie, když lano prvních vítězů, vedených Whymperem, při sestupu se přetrhlo, a do propasti svrhlo čtyři mrtvé. Byl to snad chybný krok a chvat vůdce, nebo zrádný druh mladého přebohatého lorda, jehož tělo vůbec nebylo nalezeno, že pomohly, nebo vyvolaly pomstu hory za to, že vrchol její byl dotčen? Děsivá záhada, která vždy se vznáší kol podivné hory...

Nebezpečí láká nejen lidi, ale i zvířata. Kamzík by měl o sto metrů doleji pastvu, že by si k ní mohl lehnouti, leze ale do stěny, kde je jen tu a tam trs. Mezek v horách rozšlapuje nejzevnější kraj stezky, až tam padne. Alpista vroubí též propasti, zkoumá ale každý hmat a každý krok. Také jeho láká pohled dolů, žádá si vzrušení mužných a mocných, ale dokud drsná ruka osudu nezasáhne zlou příhodou, rozum vítězí.

* * *

Návštěva malých horských hřbitůvek v Zermattu, v Suldenu, Ventu a jinde působí myšlenky smutné, ale nekormoutí duši. Leží tu podle sebe alpisté se svými vůdci, boháči i chudí pod týmže prostým křížem, překonání horou na poli zápasu a kteří, před posledním vzletem, myslíce na zlý osud, žádali, aby uloženi byli mezi ty chudé, vstříc horám, jež překonávali a které až do hrobu milovali. Vznešenost citu uchvacuje prý ku velké výmluvnosti. Ale je něco krásnějšího, než epitaf Michala Croze, jež zahynul při prvním výstupu na vrchol Matterhornu: „Zemřel muž srdnatý a vůdce věrný“.

Daleko smutněji, až drtivě, padá však do duše dojem, který vyvolává malé museum v Zermattu a který otřese nervy i zkušeného alpisty. Ve vitrinách jsou tu rozloženy roztrhané, zakrvácené šaty, střevíc, který vydal dole se roztávající ledovec, jediný zbytek po neznámém turistovi, jež byl strašnou tíhou a věčným pohybem ledu rozmělněn v atómy, jsou tu klobouky, breviář nějakého abbé, taštička, dle obsahu Američanky, doktorské brýle, samé poslední stopy těch, kteří odešli nahoru a nikdy se nevrátili, zlámané cepíny, přetržená lana a nade vším, jako nejvyšší výstraha, lano, které při prvním výstupu na vrchol Matterhornu se přetrhlo a zavinilo tu velkou katastrofu. Děsivě úchvatné relikvie.

Hora však nevzbouří se hněvem jen vůči alpinistovi. Každý, kdo si ji chtěl

podmaniti, ať to byl aviatik, inženýr, jenž tesal do ní tunely, nebo zachycoval její kaskády, musil složit tribut Minotaurovi, jenž sídlí na vrcholcích. V martyrologii alpismu stojí aviatik Chavez, jako ubohá oběť zřícení, vedle svých druhů horníků, kteří sklánějí chmurně své tváře nad torsy druhů, jež vynášejí na nosítkách pod gothardským tunelem, jak to nádherně zobrazil Vincenzo Vela v basreliefu na hřbitůvku v Airolo. —

Ale kdo se nevydává na dobrodružství a poslouchá příkazy obezřetnosti, nemusí se vystavovati nebezpečím horským. Někdy ovšem se přece stává, že jest vydán na milost a nemilost něčemu nepředvídanému, nějakému neprozřetelnému okamžiku; je to spíše mozek, než svaly, který ochabne a propadne krisi. Každý, kdo více chodil v horách, zavádil někdy o velké neznámo a slibuje si, že pro příště se vyhne takové příhodě, že zdvojí svou obezřetnost. Ale každý, když už to překonal, vzpomíná na tajemnou rozkoš onoho zamrazení, které jím zachvělo před pootevřenou branou, před tím zábleskem, do něhož kdo vstoupí, nikdy se nevrátí.

Hory vraždí, ale také dávají nový život. Výšiny jako dýkou ničí chorá srdce a vrací život tuberkulotikovi. Tragický tento protiklad dal Pavlu Her vieu podklad ke Course du flambeau, prosté, ale anticky krásné povídce, kde Engadin vrátí život vnučce, ale zničí ji doprovázející babičku. Neurasthenikové, přetížení městem, choré vůle, přesycené životem, vy všichni moderní kající, jděte, nechte se bičovati horským vichrem, vezměte na se drsný šat alpisty a putujte po vrcholcích. Pascal by řekl, že musíte napřed zhloupnouti, Jack London, abyste poslechli volání divočiny... Ale brzo poznáte, že život váš se vzkříší novou krví a duši vaši osvěžily nové citové rozkoše — rozkoše hor.

* * *

Chtěl bych, praví Rey, aby ti nevěřící jen jedinkrát zkusilil blahodárny vliv, jež působí větší výstup. Je k tomu třeba i více hodin námahy, jednotvárné chůze sněhem a ledem, beze slova; vidíte majestátní obraz před sebou celé hodiny, před kterým mizí různé marnosti, jež tížily duši vaši. A v pozadí přicházejí vzpomínky, co se děje asi doma, přichylnost k domovu a láska k těm, kteří vás tam očekávají, mocně se vrývají. Velkolepost přírody, kterou kráčíte, vyrovnala duši vaši, zbavila ji cetek a jen to, co nejmocněji vás poutá, mile a harmonicky se hlásí do úchvatného dojmu, v němž jakoby se rozptýlovala duše vaše. A když sestupujeme, těšíme se, že těm, kteří nás mají rádi, doneseme jas, jenž tam nahoře duši naši pronikl a vidíme je v duchu, jak nás s úsměvem vítají, že jim hory vrátily syna, muže, přítele statečnějšího, zdravějšího a milejšího.

Alpismus je věcí tak čistě lidskou, přirozenou, jako chůze, pohled nebo myšlenka — lidskou jako všechny vášně, s jich slabiny, rozmachem, radostmi i zklamáním — a jako ony, on též ducha povznáší a zdokonaluje. Alpismus je snažení ideální; jako všechny druhé ideály povznáší člověka ku věcem lepším a výšinám života. Alpisté nejsou ani moudřejší, ani pošetilejší, než ti druzí, rozdíl je jen ten, že překročili práh, u kterého myslí ti druzí, že končí svět, kdežto za ním je kraj čarovný, plný okouzlující krásy, kde hodiny míjí jako minuty a kde den vyplní duši lidskou, jako jinému celý rok. A ještě to, že tento práh překročuje jen to lepší z nás, a život se stává čistší a lepší.

Výstup na vrcholy není cílem života, je to jen prostředek, který v mládí napájí energii a připravuje pro zápasy příští, který v mužném věku uchovává sílu a hromadí pro stáří poklad krásných, jasných vzpomínek, bez trpkosti a výčitek. Vidáte v horách muže bílých vlasů, jichž zbrázděná tvář se rozjasní při vzpomínce na první výstupy. Jsou to šťastné duše, které dovedly zůstatí prosté a pohlížejí na opojnou moc tak, jako prvního dne, když stanuli před krásou hor. Vrací se každého roku do některého zákoutí hor a vždy

stoupají tam, kde po prvé a po tolikráte byli, ku své první lásce horské, až ochablé tělo jim toho více nedovolí.

* * *

Je to zvláštní, že většina poutnických míst, zejména těch, od nichž žádá lid zázraky, leží na horách, nebo v nich, Lourdy, Einsiedeln ve Švýcarsku, Maria Zell ve Štýrsku a nesčetné Madonny v Alpách vlašských. Majestátní rámec hor působí nesporně ohromným dojmem na zástupy, přicházející z dalekých rovin a měst, proniklé zanícenou vírou, prosbou a nedočkavou nadějí na zázraky. Je to dojmavý, v pravdě dětský tvar idealismu. Zástup vidí, nevěda, ve vrcholcích hor symbol věčnosti.

Děs a tajemnost vysokých vrcholů vábily i naše dávné předky, kteří to přenesli na pole národní a náboženské. Praotec Čech stanul na Řipu, Jehova se zjevil Mojžíšovi na hoře Sinai, klasičtí národové položili sídlo bohů na Olymp, Tatry byly plné vil a běsů, Galové vystavěli Teutatesovi chrám na vrcholu Puy de Dôme. Později horalé stavěli svatyňky a vetkli obraz Marie Panny na nejpříkřejší srázy — symbol milosti ženy, jež krotí hrůzy půvabem. R. 1820 setřel ledovec u Courmayeur kapličku berrierskou, 1915 smetla lavina u Gavarnie svatyňku heasskou, leč to posiluje jen zanícení horala. Až na Matterhorn a Velký Zvon donesli kříže.

* * *

Hory byly kolébkou a útulkem svobody. Byly to švýcarské Alpy, ze kterých vyvířila první revoluce, osvoboditelka od jařma feudálního. Španělské Pyreneje se dovedly opřítí absolutismu kastilskému a uhájiti svá práva. A tak blízko od nás zůstaly Švýcary posledním ostrůvkem míru a svobody uprostřed moře krve a ohně, které potápělo Evropu.

* * *

Víte nyní, co je alpismus? Bojím se, že nevíte. Sněs jsem to nejlepší, co jsem četl a poznal, abych vám to znázornil, snad máte nejasnou představu, ale péro je slabé vůči té velikosti. Chcete-li to poznati, vezměte vak a poutnickou hůl, jděte do toho světa věčného ledu, vystupte na některý sněhobílý vrchol a poznáte zcela, co je to alpismus a — propadnete této lásce.

Gamil C. Muttich zemřel.

Plníme svoji smutnou povinnost oznamující čtenářstvu úmrtí našeho drahého přítele C. O. Mutticha.

Již delší dobu vztahovala se nad ním zákeřná ruka smrti. Asi před měsícem přivezen byl mistr do pražské všeobecné nemocnice, kde léčení u prof. Syllaby přinášelo zdárné výsledky, takže mistr cíť se zdravým opustil nemocniční lůžko, aby se odebral do Poděbrad. Tu stížen byl náhlým chrlením krve, takže musil býti ihned převezen do nemocnice v Nymburce, kde 6. listopadu 1924 o půl jedné hodině v noci vydechl naposled.

V mistru Muttichovi ztrácíme nejen malíře a básníka, ale i drahého přítele a vzácného, milého druha, člověka zlatého srdce a vzorného sportsmana.

Redakce želí smrti jeho tím více, že zemřel dobrý spolupracovník a první redaktor „Zimního sportu“, jež on spolu s jinými utvořil po těžkých letech války.

V příštím čísle věnujeme mistru C. O. Muttichovi obsáhlou posmrtnou vzpomínku.

Čest budiž jeho památce!